

ข้อเสนอแนะการเขียนบทความทางวิชาการ (นิพนธ์ต้นฉบับ/กรณีศึกษา) เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ วารสารวิจัยและวิชาการสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

ดร. ธาณี โชติภักดิ์, อุษษา จันทร์กลิน และอัญญา เจศรีชัย *

เอกสารฉบับนี้ เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่มีความสนใจในการเขียนบทความทางวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยและวิชาการสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

บทความทางวิชาการ หมายถึง บทความที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอความรู้ มุมมอง เนื้อหาที่แสดงข้อเท็จจริง ข้อความรู้ทางวิชาการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อยอดความรู้จากความรู้เดิมในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะ อาจได้มาจากการเรียบเรียงจากหนังสือหรือการวิจัย ผู้เขียนเสนอเนื้อหาสาระทางวิชาการ และแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือเป็นการเสนอผลการวิจัย บทความทางวิชาการเมื่อเขียนขึ้นโดยนักวิชาการและนักวิจัยแล้ว จะถูกนำออกมาเผยแพร่ในวงวิชาการ การเผยแพร่ที่สำคัญคือ การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ และการนำเสนอในประชุมทางวิชาการ สำหรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการที่มีคุณภาพนั้นบทความจะต้องถูกตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา หรือ peer reviewer เพื่อพิจารณาว่าบทความนั้นมีคุณภาพและมีคุณค่าหรือไม่ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้ดีขึ้น สรุปความสำคัญของบทความทางวิชาการได้ดังนี้

- 1) เป็นการเผยแพร่ความรู้สู่วงวิชาการและสังคม เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าถึงบทความทางวิชาการได้ง่ายกว่างานวิจัยทั้งเล่ม หรือวิทยานิพนธ์ทั้งฉบับ อีกทั้งวารสารสมัยใหม่มักเข้าถึงได้ทางอินเทอร์เน็ต คือเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal)
- 2) เป็นการประกันคุณภาพมาตรฐานทางวิชาการ กล่าวคือ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนได้รับการตีพิมพ์ ขณะเดียวกัน วารสารทางวิชาการก็ถูกตรวจสอบคุณภาพมีการจัดอันดับวารสาร และการขึ้น “บัญชีดำ” วารสารที่ “หลอกลวง” ผู้เขียน
- 3) เป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการแก่นักวิจัย การตีพิมพ์บทความในวารสารหรือการนำเสนอบทความในการประชุมวิชาการ ทำให้นักวิชาการรู้ว่าใครที่สนใจในเรื่องเดียวกัน สามารถติดต่อสร้างความสัมพันธ์ เกิดเป็นเครือข่ายทางวิชาการต่อไป
- 4) เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันที่นักวิชาการสังกัดเนื่องจากผลงานวิจัยมีโอกาสถูกเห็น และถูกอ้างอิงโดยนักวิชาการคนอื่นในสถาบันอื่น
- 5) เป็นการสร้างชื่อเสียงและผลงานให้แก่ตัวนักวิชาการเอง ผลงานตีพิมพ์ ผลงานนำเสนอใน

*กองบรรณาธิการวารสารวิจัยและวิชาการสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

การประชุมวิชาการ (จำนวนครั้งในการถูกนำไปอ้างอิงต่อ) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพและปริมาณงานของอาจารย์ รวมทั้งเป็นเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดตำแหน่งทางวิชาการ สำหรับข้าราชการ

การเขียนบทความวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โครงสร้างของบทความวิจัย สำหรับการตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ ภาษาไทย มีความยาว ประมาณ 15 หน้ากระดาษ A4 ส่วนบทความภาษาอังกฤษสำหรับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ มักกำหนดความยาวเป็นจำนวนคำ ประมาณ 4,000-7,000 คำ โครงสร้างของบทความของวารสารทั้ง 2 ประเภท มีลักษณะเหมือนกัน คือแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนนำ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สังกัดและสถานที่ติดต่อของผู้เขียน บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและอังกฤษ คำสำคัญ ส่วนเนื้อหา ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย (ข้อค้นพบ การสรุป การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ) ส่วนอ้างอิง ได้แก่ เอกสารอ้างอิง (ไม่ใช่บรรณานุกรม) และ ภาคผนวก การเขียนบทความในแต่ละส่วน จัดลำดับดังต่อไปนี้

ชื่อเรื่อง (Title)

ชื่อเรื่อง คือสิ่งที่บอกเนื้อหาของบทความในเรื่องด้วยคำเพียงไม่กี่คำ เป็นสิ่งที่กระตุ้นความสนใจให้คนอื่นต้องการอ่านบทความของเรา ควรมีความกระชับ ตรงกับเนื้อเรื่อง Perry et al. (2003 อ้างถึงในKotze, 2007) กล่าวว่า ชื่อเรื่องที่ดี ควรมีลักษณะกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน ไม่พยายามทำให้ดู “ฉลาด” หรือ “น่ารัก หรือ เท่” จนเกินไป ต้องบ่งชี้ถึงประเด็นหลักของบทความ ต้องไม่สร้างความคาดหวังผิดๆ ที่เกินเลยไปจากบทความ คำสำคัญบางคำควรปรากฏในชื่อเรื่องด้วย ชื่อบทความควรพยายามตอบคำถาม What ผู้เขียนจะวิจัยอะไร / How วิจัยอย่างไร / With whom กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยคือใคร Where/in what context ทำวิจัยที่ไหน หรือในบริบทใด ในการตอบคำถามดังกล่าวข้างต้น Grober (2003 อ้างถึงใน Kotze, 2007) ได้เสนอโครงสร้างของชื่อเรื่องดังนี้ Theme หลักหรือประเด็นหลักของการวิจัย: การออกแบบวิจัย+ ประชากรเป้าหมาย+พื้นที่วิจัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้ : *ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างสุขในชมรมผู้สูงอายุ ตำบลคงตะขบ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร*

บทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อ คือบทสรุป (summary) ของบทความ มีขนาดความยาวประมาณ 200-350 คำ ส่วนใหญ่ผู้อ่านจะอ่านบทคัดย่อก่อนเพื่อตัดสินใจว่าจะอ่านบทความทั้งบทความหรือไม่ นอกจากนี้วารสารออนไลน์ที่ไม่ใช่ระบบ open access รวมทั้งฐานข้อมูลวารสารบางฐานจะเสนอเฉพาะบทคัดย่อของบทความเท่านั้น (หากต้องการอ่านทั้งบทความจะต้องจ่ายเงิน ถ้าไม่ได้เป็นสมาชิกวารสาร) ดังนั้น บทคัดย่อจึงมีความสำคัญมาก เปรียบเสมือน “โฆษณา” ของงานวิชาการของเรา (Feldman, 2004)รวมทั้งสถาบันของเรา การเขียนบทคัดย่อที่ดีจึงสำคัญมากปัญหาส่วนใหญ่ของบทคัดย่อคือมักมีการเขียนแบบทั่วๆไปเกินไป บางครั้งใช้พื้นที่กับ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหามากเกินไป ข้อค้นพบมีน้อยเกินไป บอกแต่เพียงว่า “จะ” นำเสนอเรื่องอะไรบ้างกว้างๆ รวมทั้งมักไม่ชี้ให้เห็นถึงข้อค้นพบใหม่ที่ทำให้บทความนี้ มีความสำคัญและควรได้รับความสนใจบทความที่ดี ควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้ (Perry et al., 2003 อ้างถึงใน Kotze, 2007)

องค์ประกอบที่ 1 : บทความควรเริ่มด้วย theme sentence เพื่อให้ผู้อ่านรู้ถึงประเด็นหลักในภาพรวมที่บทความนี้จะนำเสนอ ประโยคนำนี้ควรดึงความสนใจของผู้อ่าน

องค์ประกอบที่ 2 : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

องค์ประกอบที่ 3 : กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาในเชิงทฤษฎี และ/หรือการนำไปใช้ประโยชน์

องค์ประกอบที่ 4 : กล่าวถึงวิธีวิจัย

องค์ประกอบที่ 5 : สรุปข้อค้นพบหลัก

องค์ประกอบที่ 6 : กล่าวถึงข้อเสนอใหม่ (argument) หรือคุณูปการ (contribution) ที่ งานวิจัยนี้มีต่อองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ เช่น การเติมเต็มช่องว่างของความรู้ ขยายขอบเขตของความรู้ หรือยืนยันองค์ความรู้เดิมในบริบทที่แตกต่างออกไป เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 7 : อาจกล่าวถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือการบริหาร/การจัดการ/การพัฒนา นอกจากองค์ประกอบทั้ง 7 ประการข้างต้น ยังมีหลักสำคัญเพิ่มเติมว่าบทความจะต้องไม่มีประเด็นอื่นที่ไม่ได้กล่าวถึงมาก่อนในบทความ มิใช่บทนำ ดังนั้น บทความจะต้องสมบูรณ์ในตัวเองแม้ไม่มีบทคัดย่อ บทคัดย่อมักเขียนโดยใช้ paragraph เดียว และสมบูรณ์ในตัวเอง (ผู้อ่านต้องอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ โดยไม่ต้องหาอ่านสิ่งใดเพิ่ม) บทคัดย่อต้องไม่มีตาราง รูปภาพ การอ้างอิงในเนื้อหา ยกเว้นกรณีเดียวคือ งานนี้ เป็นงานวิจัยที่ทำซ้ำกับงานวิจัยอื่นและผู้เขียนได้ระบุถึงการซ้ำกันในบทคัดย่อต้องมีการอ้างอิง

คำสำคัญ (Keywords) คำสำคัญในจำนวน 3-5 คำจะต้องใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญนี้จะเป็นตัวดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและเป็นคำค้นบทความในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ คำสำคัญควรแสดงถึง สาขาวิชา (discipline) สาขาวิชาย่อย ประเด็นหลัก แนวคิด/ทฤษฎี วิธีวิจัย บริบททางกายภาพ ของงานวิจัย ตัวอย่างคำสำคัญ คำสำคัญ: การจัดการขยะโดยชุมชนเป็นฐาน ชุมชน ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล (community-based solid waste management, community, municipal solid waste)

บทนำ (Introduction)

บทนำ (ความยาวประมาณ 500-1000 คำ) เปรียบได้กับ “บทสรุปสำหรับผู้บริหาร” คือการทำให้ผู้อ่านเห็นภาพบทความอย่างรวบรัดและพอคาดหวังได้ว่าจะพบอะไรในบทความนั้นๆ ดังนั้น บทนำจะต้องสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน ต้องสามารถ “ขาย” งานวิจัยชิ้นนั้นได้ (Summers, 2001 อ้างถึงใน Kotze, 2007) บทนำมักเป็นส่วนที่ยากที่สุดในการเขียนบทความ บทนำที่ดีจะมีองค์ประกอบต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1: กล่าวถึงประเด็นหลัก (Theme) หรือหัวข้อหลัก (topic) ของงานวิจัย

องค์ประกอบที่ 2: หลังจากกล่าวถึงประเด็นหลัก ก็กล่าวต่อไปถึงความสำคัญทางวิชาการหรือการใช้ประโยชน์ (ถ้ามีและสำคัญ) ผู้เขียนจะต้องพยายามชี้ชวนให้ผู้อ่านเห็นว่า ทำไมผู้อ่านจึงต้องอ่านหรือให้ความสำคัญกับบทความนี้

องค์ประกอบที่ 3: สรุปสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย) โดยเลือกงานชิ้นที่สำคัญและทันสมัยที่เกี่ยวข้องกับบทความ (ต้องมีการอ้างอิงในเนื้อหา)

องค์ประกอบที่ 4: จากนั้นผู้เขียนจะต้องชี้ให้เห็นถึงช่องว่างของความรู้ ความไม่ชัดเจนไม่สอดคล้องกันหรือข้อกังขาในวรรณกรรมที่หยิบยกมา ซึ่งงานวิจัยนี้ต้องการเข้ามาเติมเต็มหรือตอบข้อกังขาดังกล่าว ผู้เขียนจะต้องอธิบายว่า งานวิจัยนี้ (หรือบทความนี้) มีคุณูปการหลัก (main contribution) อะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

องค์ประกอบที่ 5: ชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญต่อไปนี้ของบทความ คือ ประเด็นปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย บริบทของการวิจัย และหน่วยในการวิเคราะห์

องค์ประกอบที่ 6: กล่าวถึงเค้าโครง (outline) ของการนำเสนอบทความ

วิธีวิจัย (Research Methods)

ส่วนที่ว่าด้วยวิธีวิจัยในบทความจะต้องระบุรูปแบบวิจัยหลัก เช่น การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสมวิธีการเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น และระบุวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างชัดเจน ผู้เขียนจะต้องอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เพราะเหตุใดนักวิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีวิจัยดังกล่าว คือเป็นการแสดงความเหมาะสมถูกต้องของการเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยนั้นๆ การเขียนวิธีวิจัย จะต้องให้รายละเอียดเพียงพอที่ผู้อ่านสามารถประเมินได้ว่า วิธีการดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้หากมีนักวิจัยที่ต้องการนำงานวิจัยนี้ไปทำซ้ำ ก็จะต้องสามารถทำได้จากการอ่านระเบียบวิธีวิจัย การยืนยันความเหมาะสมถูกต้องในการเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัย สามารถทำได้โดยอธิบายว่าการเลือกระเบียบวิธีนั้นๆ เพราะเป็นวิธีที่ปฏิบัติได้จริงมากที่สุด เมื่อดูจากวัตถุประสงค์ลักษณะของประชากรเป้าหมายและทรัพยากรในการวิจัยที่มีแต่จะต้องไม่ทำให้ข้อจำกัดของทรัพยากรเป็นเหตุผลหลักในการเลือกระเบียบวิธีนั้นๆ ชี้ให้เห็นว่า นักวิจัยชั้นนำคนอื่นๆ ก็ได้ใช้วิธีวิจัยในแนวทางเดียวกัน (ด้วยวิธีการอ้างอิงงานเหล่านั้น) ชี้ให้เห็นว่าวิธีดำเนินการวิจัยที่เลือกใช้เป็นวิธีการที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด (อาจใช้วิธีการอ้างอิงงานอื่นเพื่อยืนยัน)

ผลการวิจัย (Results)

การเขียนผลการวิจัยในบทความวิจัยนั้นไม่มีรูปแบบตายตัว ผู้เขียนจะต้องวางแผนการเขียนว่าจะนำเสนอข้อค้นพบของตนอย่างไร ที่สำคัญจะต้องสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจนหากบทความนั้นมีข้อเสนอหลัก (argument) ก็จะต้องวางแผนการเขียนเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอหลักนั้นๆ อย่างชัดเจนด้วย ผู้เขียนสามารถเลือกว่า จะนำส่วนของการอภิปรายผล (discussion) รวมไว้กับการเขียนข้อค้นพบหรือไม่

ในงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณจะนิยมแยกการอภิปรายผลออกมาต่างหาก ส่วนงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพสามารถรวมการอภิปรายผลไว้กับการเขียนข้อค้นพบได้ หรือจะเขียนแยกกันก็ได้ในการวางแผนการเขียนนั้นควรทำในลักษณะการวางเค้าโครงการเขียน (outline) โดยการกำหนดหัวข้อหลักที่ต้องการนำเสนอ จากนั้นจึงกำหนดหัวข้อย่อยภายในหัวข้อใหญ่ โดยควรวางเค้าโครงให้ละเอียดหากจะมีการนำเสนอด้วยรูปภาพหรือตาราง ก็ระบุไว้ในเค้าโครงการเขียนด้วยในการเขียนบทความจำนวน 15 หน้า จากงานวิจัยที่มีขนาดความยาวมากกว่านั้น ผู้เขียนจะต้องใคร่ครวญให้ดีว่าจะนำเสนออะไร งานวิจัยที่มี 2-3 วัตถุประสงค์ เมื่อนำมาเขียนเป็นบทความ อาจแยกย่อยเป็นได้เป็น 2-3 บทความหรือมากกว่านั้น แต่บทความจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ดังนั้น การวางแผนการนำเสนอจึงมีความสำคัญมาก

การอภิปรายผล (Discussion)

การอภิปรายผลเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากในบทความวิจัย บางท่านกล่าวว่า เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด (Feldman, 2004) การอภิปรายผลเป็นส่วนสุดท้ายของบทความจึงมีผลต่อทัศนคติของผู้อ่านต่อบทความผู้เขียนแต่ละคนอาจมีแนวทางที่แตกต่างกันในการเขียนบทอภิปรายผล แต่นักวิชาการจำนวนหนึ่ง (Feldman, 2004; Perry et al., 2003 และ Summers, 2001) อ้างถึงใน Kotze, (2007) ระบุว่าส่วนที่ว่าด้วยการอภิปรายผลควรมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

สรุปวัตถุประสงค์ของบทความอีกครั้งหนึ่ง ยืนยันความสำคัญของงานวิจัยโดยกล่าวถึงคุณูปการ (contribution) ของการศึกษา สรุปข้อค้นพบสั้นๆตามวัตถุประสงค์ โดยไม่เสนอเนื้อหาใหม่ เชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวกับวรรณกรรม (งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี) ที่ได้ทบทวนมาในบทความและข้อค้นพบของงานวิจัยชิ้นอื่น หากมีข้อค้นพบที่ไม่ได้คาดหวังไว้ก่อน ก็ให้อธิบาย (และ/หรืออภิปรายเทียบกับวรรณกรรม) ด้วยกล่าวถึงนัยยะของผลการวิจัยที่มีต่อการบริหาร/การจัดการ/การพัฒนา อภิปรายข้อจำกัดของการวิจัยที่อาจมีผลต่อความเที่ยงตรงของงานวิจัย (ถ้ามี) ให้อธิบายข้อเสนอแนะต่องานวิจัยในอนาคต

ประเด็นที่กล่าวมานี้ไม่จำเป็นต้องเขียนเรียงตามลำดับ การเขียนอภิปรายผลไม่ใช่การนำเสนอข้อค้นพบเพิ่มเติมหรือการกล่าวถึงข้อค้นพบเดิมซ้ำอีกครั้งหนึ่ง แต่เป็นการเน้นประเด็นที่มีนัยยะที่กว้างขึ้นและเชื่อมโยงกับการวิจัยที่ผ่านมา

การอ้างอิง (Reference)

รายการเอกสารท้ายบทความจะใช้ “เอกสารอ้างอิง” (references) มิใช่ “บรรณานุกรม” (bibliography) กล่าวคือ ให้ใส่เฉพาะเอกสารที่ได้มีการอ้างอิงไว้ในตัวบทความเท่านั้น ผู้เขียนจะต้องศึกษาระบบการอ้างอิงของวารสารที่ผู้เขียนต้องการส่งไปตีพิมพ์โดยละเอียด และทำการอ้างอิงตามที่วารสารกำหนดทุกประการ ในปัจจุบัน วารสารภาษาไทยจำนวนมากที่อยู่ในฐานข้อมูลวารสารของ Thailand Citation Index (TCI) จะใช้ระบบการอ้างอิงแบบบทความภาษาอังกฤษเนื่องจาก TCI กำลังขยายระบบฐานข้อมูลออกไป

เชื่อมต่อในฐานข้อมูลของ ASEAN และฐานข้อมูลสากลอื่นๆ ดังนั้น ผู้เขียนบทความจึงควรศึกษาระบบการอ้างอิงให้ดีก่อนส่งบทความไปลงตีพิมพ์ (โดยทั่วไปใช้การอ้างอิงแบบ Vancouver style ไม่เกิน 10 ปี)

เอกสารอ้างอิง

1. Feldman, D. C. (2004). The devil is in the details: Converting good research into publishable articles. *Journal of management*, 30(1), 1-6.
2. Grober, A. (2003). Finding an appropriate research topic: some practical guidelines. Lecture to the EBW 801 class on 2003-03-15.
3. Kotzé, T. (2007). Guidelines on writing a first quantitative academic article. *Pretoria, South Africa*.
4. Perry, C., Carson, D., & Gilmore, A. (2003). Joining a conversation: Writing for EJM's editors, reviewers and readers requires planning, care and persistence. *European Journal of Marketing*, 37(5/6), 652-667.
5. Summers, J. O. (2001). Guidelines for conducting research and publishing in marketing: From conceptualization through the review process. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 29, 405-415.

หมายเหตุ เอกสารอ้างอิงนี้เขียนแบบ APA style (Full Paper ใช้แบบ APA style ฉบับตีพิมพ์ใช้แบบ Vancouver style)